

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Deel VII (hoofdstuk 15 tot en met 17) ten slotte, gaat over 'onbegrepen verandering in gedrag of leren'. Het betreft hier slechts een selectie van ziektebeelden, waarvan de keuze gedeeltelijk berust op de ervaring van de auteurs: systemische lupus erythematosus, metachromatische leukodystrofie en myotone dystrofie type 1. Per hoofdstuk wordt zo veel mogelijk dezelfde lijn en schrijfstijl gehanteerd, waardoor de tekst goed te lezen is.

Al met al betreft het hier, zoals eerder gemeld, een mooi overzichtboek met een grote hoeveelheid aan onderzoeksresultaten. Dit maakt het overigens niet gemakkelijk leesbaar, maar dat hoeft ook niet per se bij een naslagwerk. Er worden zeer veel onderzoeksbevindingen besproken, waardoor het overzicht soms wat verloren dreigt te gaan. Gelukkig worden deze opsommingen van onderzoeksresultaten met regelmaat afgewisseld met casusbeschrijvingen, illustraties en tabellen met indelingen (bijvoorbeeld de Apgarscores), waardoor het stuk levendiger wordt. Aan het einde van ieder hoofdstuk worden naast de literatuurreferenties ook de adressen van relevante webpagina's of belangenverenigingen gegeven. Wat mij betreft is het boek een aanrader voor professionals die werken met kinderen met neuropsychologische aandoeningen.

Petra Hurks

Understanding somatization in the practice of clinical neuropsychology

G.J. Lamberty (2008)
Oxford: Oxford University Press
152 pagina's
ISBN 9780195328271

De ontwikkelingen in de klinische neuropsychologie en in het bijzonder de neuropsychologische diagnostiek vinden voor een groot deel hun oorsprong in de psychiatrie. Hier was in de late jaren veertig van de vorige eeuw de behoefte om onderscheid te kunnen maken tussen 'functionele' en 'organische' oorzaken van klachten en stoornissen. De klinische neuropsychologie richtte zich vooral op de objectiveerbare cognitieve functies en vaardigheden. Hierdoor werd steeds minder aandacht besteed aan de 'functionele' aspecten, die hooguit werden beschouwd als stoorfactoren in de diagnostiek en behandeling. Lamberty beschrijft dit in *Understanding somatization in the practice of clinical neuropsychology* als 'an obsessive focus on science' in de neuropsychologie, terwijl er in de klinische praktijk een sterke behoefte is aan een wat hij noemt 'more artful understanding of my patients'. Lamberty bepleit meer integratie van de strikt wetenschappelijke kant van de neuropsychologische praktijk en de meer intuïtieve vaardigheid in het contact met de patiënt.

Het boek kan niet gezien worden als een volledige uiteenzetting van onderwerpen als somatisatie, somatoforme symptomen en somatiserende patiënten in de klinische neuropsychologie. Het vestigt slechts de aandacht op een aantal klinisch relevante aspecten van somatisatie. Daarbij worden overigens termen nogal eens minder kritisch door elkaar gebruikt. Het boek komt mede voort uit een workshop van de American Academy of Clinical Neuropsychology in 2005 (zie voor workshopverslagen: www.oup.com/us/companion.websites/9780195328271).

Lamberty beschouwt somatiserende patiënten als een uitdaging in de klinisch-neuropsychologische praktijk. Het motiveert de clinicus actief op zoek te gaan naar de beweegredenen van patiënten en het zet hem aan veelal aan tot geduld en het contact met patiënten. Empathisch vermogen speelt daarbij een belangrijke rol. Patiënten met somatoforme kenmerken zullen op elk moment in het contact proberen de clinicus ervan te overtuigen dat hij het bij het verkeerde eind heeft. Of er daadwerkelijk veel belangstelling is voor de patiënt zal sterk uiteen-

lopen bij onze collega's: van een sterk antagonistische opstelling tot een constructieve toenadering, waarmee de patiënt uiteindelijk het best geholpen is. Al kan ik me op basis van het contact met patiënten met niet-epileptische aanvallen, bij wie somatisatie een erg grote rol speelt in hun klachten, enigszins een voorstelling maken wat de schrijver hiermee bedoelt, wordt in het boek geen diepgaande analyse gegeven van de consequenties van somatisatie in het professionele patiëntencontact. Hiervoor kunt u dan toch maar beter de literatuur doornemen van de collega's klinisch psychologen. Het doel van het boek is vooral om klinici meer duidelijkheid te verschaffen over de conceptuele uitgangspunten van somatisatie en tevens om klinische handvatten te beschrijven voor de praktijk. Het boek is opgebouwd uit zeven hoofdstukken, die mijns inziens in twee delen uiteenvallen. In de eerste vier hoofdstukken wordt somatisatie allereerst in een historisch perspectief geplaatst, om vervolgens als nosologisch concept te worden beschreven. In hoofdstuk 3 wordt een overzicht gegeven van de epidemiologie van somatoforme stoornissen. Geconcludeerd wordt dat deze vrij zeldzaam zijn in grote epidemiologische studies. De prevalentie kan echter hoog zijn in specifieke patiëntengroepen in de eerste lijn, psychiatrie of neurologische setting (soms olopend tot 20 tot 30% van de verwijzingen). Hoofdstuk 4 geeft een uiteenzetting van de etiologische theorieën. Hierin wordt het klassieke dualisme 'organisch versus psychologisch' nadrukkelijk genuanceerd.

Gedeeltelijk geslaagd praktijkboek

De laatste hoofdstukken 5 tot en met 7 zijn meer op de klinische toepassing gericht. Allereerst worden somatoforme stoornissen in het kader van het neuropsychologisch onderzoek besproken. Dit viel mij enigszins tegen omdat Lamberty hierin niet verder komt dan het herkennen van somatiseren op het niveau van symptoomvaliditeit en dus niet het leren begrijpen van deze gedragskenmerken van de patiënt als onderdeel van de vraagstelling. Het volgende hoofdstuk geeft een beschrijving van een aantal benaderingen bij het omgaan met somatoforme stoornissen vanuit diverse psychotherapeutische stromingen. Jammer genoeg wordt hierin niet beschreven of en zo ja welke specifieke aspecten in de psychotherapeutische behandeling van mensen met somatoforme gedragskenmerken en hersenaandoeningen noodzakelijk zijn. In het laatste hoofdstuk is een aantal casusvoorbeelden beschreven die verschillende aspecten bij het werken met somatiserende patiënten illustreren, wat Lamberty openhartig beschouwt als een trial-and-error-proces. De casus zijn inderdaad illustratief gekozen en waarschijnlijk voor veel praktiserende neuropsychologen erg herkenbaar. Al met al een makkelijk leesbaar en illustratief boek voor elke praktisch werkend klinisch neuropsycholoog, waarbij men niet moet verwachten een diepgaande analyse van somatisatie vanuit een neuropsychologisch perspectief aan te treffen. Het is zeker een aanvulling op de literatuur, omdat een poging wordt ondernomen de 'functionele' en 'organische' aspecten van gedrag te integreren. Lamberty is hier echter maar gedeeltelijk in geslaagd.

Marc Hendriks